

Mưa, Một Người Nào Khác

PHẠM NGÀ

“Người khác là địa ngục của tôi.”
J.P. Sartre

1.

Buổi chiều ướt át, lạnh lẽo và một mái hiên tình cờ, thẳm lặng sau màng nước mưa. Tôi bị giữ chân lại đó giữa lúc đi lang thang, thơ thần chẳng có mục đích gì. Mùa hè đang tan rã. Những cơn mưa buổi chiều hay kéo dài khiến gót chân ngày kéo lê vào đêm bằng vẻ chán chường, trễ muộn. Đứng lạnh cầm dưới mái hiên đó còn có một người con gái đắm ướt, cặp sách ghì sát vào ngực, nửa để trần ướt nửa để che dấu thân trên. Từng vùng da thịt hồng hào nức nở bên trong lớp y phục ướt, gò ngực thanh xuân run rẩy từng cơn, bất nghĩ tới những cơn ho xé phổi, những sốt nóng liệt giường vì thấm lạnh quá lâu. Tắm thân gầy thon đã đắm mãi trong nước mưa đứng dưng.

Tôi đang có mặt ở đó và cầm cái áo mưa chưa mở trên tay. Châu thân tôi cũng ướt đầm, cũng run giật và tự dưng, trước thân thể người con gái bày lộ ra cảm động như thế, đã không cảm thấy thêm muốn như kiểu con mắt thích thú của gã đàn ông vừa bước vào mái hiên. Chỉ thấy trong lòng dấy lên một nỗi buồn tình không. Phải chăng tôi đang chứng kiến thảm cảnh một con người đang chịu đựng thiên nhiên và người khác? Tôi không mấy tin là mình nhiều tưởng tượng có vẻ triết lý như vậy.

2.

Tôi ngỡ ý cho cô gái mượn cái áo mưa khoác ngoài cho đỡ lạnh thì nàng lắc đầu. Đôi môi tím ngắt run run cảm ơn. Em làm tôi khó nghĩ – đúng hơn là khổ nghĩ. Rõ ràng là em đã gặp khó khăn, khổ ải nhưng dưới mái hiên này thì tôi cũng không may mắn hơn – theo nghĩa thoải mái, dễ chịu. Tôi phải nói sao cho em – một tha nhân – hiểu được tôi?

Em, đang đứng đó, xa tôi một quãng cách nhưng cứ chung nỗi chịu đựng cơn mưa lạnh cắt da này. Trời chưa giông bão nhưng cũng đang đủ làm chúng ta khốn đốn. Xác thân hồn nhiên vô tội của em còn đang chịu đựng thêm nhiều cái nhìn trộm đạo từ khách qua đường, nhất là từ gã đàn ông đứng trú gần đó này giờ.

Thật tình, tôi không có một ngụ ý hào hiệp nào. Nếu đang có chút xúc động mơ hồ thì đúng ra, đó là khởi từ em, tôi đang dành lòng ủy mị cho vài thực tại trừu tượng. Như con người. Như thân phận nhân loại. Hay bất cứ danh từ nào có thể gọi tên đám sinh vật khốn khổ là chúng ta đây, dưới cơn mưa trời này.

Trời đã sụp tối. Có mưa thì trời càng tối nhanh và lạnh hơn – như vì một lý do nào đó, Tạo Hóa chán nản, bỏ đi nghĩ sớm. Trong lòng chúng ta hiện đang không khởi nhen nhóm một nỗi lo âu, đúng hơn là một nỗi tủi phận. Vì, giờ này các gia đình đã sum họp đông đủ trong nhà nên bữa cơm chiều dù đạm bạc cũng cứ ngon lành dưới ánh đèn ấm cúng... Một bày lộ nhỏ bé nhưng quá dễ nhận ra của hạnh phúc. Vâng, cái giờ giấc trễ muộn này là thời khắc mà mọi người/mỗi người có thể trở về nhà, trở về khung cảnh ấm cúng của riêng mình, như bức tranh gia đình tôi vừa vẽ vờ. Còn tôi và em, chúng ta, là những kẻ chậm chân, đang khốn khổ, cảm lạnh đứng như thoi thóp dưới mái hiên tình cờ xa lạ này. Đã vậy chúng ta còn chẳng có gì để chia sẻ cho nhau, thậm chí dù chỉ là nói với nhau vài điều ngắn ngủn, như lúc này tôi ngỡ lời cho em mượn cái áo mưa. Để rồi khi em không nhận cái áo, tôi cũng không buồn mặc vào người... Kìa, trời tối nhanh làm mình càng thổn thức, xốn xang. Ngày trễ muộn cùng cái lạnh, cái đói làm mình càng tủi phận.

3.

Như cố tật, tôi đang là một gã lải nhải nói-một-mình. Sự việc đầy thất vọng vừa rồi cứ khiến tôi dằn vặt... Thật tình, hơi gợn lên trong đầu nhưng tôi chẳng buồn tìm hiểu do đâu mà cô gái từ chối sự giúp đỡ nhỏ nhoi của mình. Bởi một sự cảnh giác chung chung của con gái thời-buổi-này khi ra đường? Bởi định kiến cứng nhắc này khác về người lạ, kiểm chuyện hỏi han?... Có gì đó phi lý vì cô gái và tôi đang cùng rơi vào chung một cảnh ngộ khốn đốn như lúc này. Nhưng tôi chịu thua, không thể hiểu.

Thôi thì sự việc đã phi lý như chính cuộc đời, nhưng em đừng bỏ đi nhé. Vì làm thế em cũng không thể thật sự vượt thoát được thảm cảnh trước mắt. Hay em chỉ như gọi lên một chút gay cấn cho một vở kịch sân khấu, trong đó hành vi cúi mặt bỏ đi, đột ngột bước ra khỏi sàn diễn của vai cô gái mà em thủ diễn chỉ làm một óc

khán giả nào thật sự theo-dõi-có-suy-nghĩ vào vở kịch, dù vở kịch có ý đồ làm bi kịch hay không. Hơn thế, trước đề nghị giúp đỡ ‘cho mượn áo mưa’ của vai chàng thanh niên, cô gái bỏ đi sẽ lố-bịch hóa hành vi của hắn. Mà nhân vật nam hụt với, hóa ra thừa thãi thì càng khiến ý nghĩa vở kịch đã phi lý càng phi lý hơn.

Vâng, em đừng bỏ đi như theo ý đồ của đám kịch tác gia, văn sĩ, thi sĩ... thường chế tác ra toàn những chuyện đau thương, bi lụy cuộc đời, chỉ để dụ hoặc người xem, người đọc.

Vây quanh tôi và em cùng đám-đông tức người-khác, chỉ toàn ngộ nhận. Ngộ nhận xảy ra ngay trong thoáng mắt nhìn hay lời mở làm quen sơ ngộ. Điều thâm hại này khiến tôi luôn cảm thấy tẻ nhạt, chán ngán mỗi khi phải miễn cưỡng lên tiếng trước mọi người hoặc lơ đãng nhìn vào cuộc sống. Tôi đang đứng bằng cả hai chân trên nỗi cô độc tai kiếp của mình. Để rồi có khi tôi không khỏi bị người khác xếp vào loại người thuộc ‘mốt’ thích tạo cho mình một vẻ cô đơn hay khó hiểu. Rất dễ gặp loại người có tật hay làm-dáng-tinh-thần này ngoài đường phố, trong mọi đám đông, dù chỉ để tụ họp vui chơi để dãi hay ngược lại – thảo luận nghiêm túc.

Xin trần trường như thơ đại dương hiến thân tâm mình cho một hiện sinh thật sự tự do, thoải mái – không vương định kiến, tiền kiến nào. Thật đáng thương cho những ai khi đầu óc hướng vào nội tâm thì không hề dám chui lặn thật sâu vào bóng tối những ẩn ức, dồn nén của riêng mình nhưng lại tưởng có thể tính toán giới giằng cho số phận của mình cùng của người khác...

Tôi tiếp tục thăm lải nhải, nghĩ lan man về một vài cơ cấu giả ảo khiến chúng ta có những thái độ không thật sự tự chủ khi cư xử với nhau. Như vừa rồi, trong cơn mưa, tôi tình cờ nhìn thấy em lạnh ướt, khổ sở, vừa run rẩy vừa sợ hãi vì xấu hổ về tình trạng lộ bày thân thể mình. Tôi cũng lạnh ướt, cũng run rẩy, chỉ có thêm một điều là trong lòng tôi dấy lên cảm xúc khi nhìn thấy em khổ sở như thế. Rồi hình như cảm xúc tội nghiệp khá mơ hồ ấy đã sui tôi nảy ý muốn giúp đỡ em, lên tiếng với em rằng sẵn sàng cho em mượn cái áo mưa để khoác lên người cho đỡ lạnh và đỡ ngược. Chỉ vậy thôi. Như đã nói, cái đề nghị không có tên gọi cho rõ ràng nhưng không có gì đáng để gọi là hào hiệp, nịnh đầm kiểu Tây trước phụ nữ, hay lịch sự, lãng mạn gì đó – hay ngược lại, trong đề nghị cũng không ngầm gói ghém mưu đồ vụ lợi gì khác.

Rốt cuộc, khi em từ chối thì việc tôi muốn giúp đỡ em/một người khác như thế đã bị hoàn toàn phá sản thành một hành vi hụt với. Bấy giờ thì hành vi ‘muốn giúp người khác’ này đã chính thức có tên gọi đàng hoàng: hành vi thất bại. Em có thể tin điều đó.

Vậy là tôi đã thất bại trong ước muốn nhỏ nhoi của riêng mình nhưng đồng một trật, tôi và em/chúng ta đã thất bại trong một chút tâm cảm của con người hướng về nhau, khi tình cờ tồn tại bên cạnh nhau. Rồi khi con người chúng ta yếu ớt, phân rã như thế là đã góp phần khiến cho cơn mưa chiều dù không phải là giông bão cuồng nộ vẫn được cơ hội trở nên một thể lực thiên nhiên gây nên thảm cảnh cho con người. Cơn mưa không còn chỉ là gây khổ sở cho riêng em mà còn gây khổ thân, khổ tâm cho cả hai chúng ta.

Cứ xem mái hiên này là một sân khấu lộ thiên, thì trong bối cảnh đoen điệu ấy khán giả sẽ thấy tôi và em là hai diễn viên đứng cạnh nhau, đứng sát vào nhau, tưởng như có thể ôm lấy nhau. Còn cơn mưa, mưa không hề phủ chụp cả hai chúng ta dù có vẻ như thế. Sâu xa thì chỉ có một trận mưa cho riêng em và một trận mưa khác cho tôi. Đối với mỗi con người cực cùng cô đơn, cô độc như chúng ta thì ai nấy chỉ có thể ướt át, khổ ải riêng phận mình...

4.

Dù sao, có một điều mà tôi phải cảm ơn cô gái là em đã vô tình giúp tôi thấu hiểu hơn về lớp sương mù mờ hững mà đã từ lâu, xuyên qua đó tôi nhìn và nghĩ đến người khác.

Bây giờ không còn là thời thịnh đạt của loại triết lý, văn chương đề cao cá nhân, tôn vinh chủ thể tính nhưng tôi đang sống nghĩ, thao thức như một kẻ lố thời. Rằng sống là sống-với, sống với người khác, nên phải biết nghĩ đến tha nhân. “*Đừng ích kỷ! Hãy vì người khác!*”, đó là bài học luân lý sơ đẳng, nhưng ác nghiệt thay là mỗi chúng ta dù biết hay không biết cũng đều từng ít nhiều có kinh nghiệm chua xót rằng: “*Tha nhân là địa ngục*” (Mon enfer c’est les autres) như J.P. Sartre từng thừa nhận. Điển hình như ‘chiến tranh’ – thứ thảm kịch phi lý, giết người hàng loạt đối với toàn nhân loại thì ở đâu, thời nào cũng có người rùm beng lên án, tố cáo kẻ phạm tội diệt chủng, cũng như lớn tiếng đòi giải trừ quân bị, xuống thang kho vũ khí nguyên tử .v.v..., nhưng thật mỉa mai là ở mọi quốc gia dù lớn dù nhỏ, các tổng thống hay nguyên thủ quốc gia đều có cơ hội biến

thành kẻ gây chiến, kẻ diệt chủng một khi các ông có quyền tuyên chiến với các nước khác hay bấm nút cho bom nguyên tử dội xuống đất nước thù địch. Rốt cuộc, ở các quốc gia tham chiến đang tổng động viên, đang bắt lính..., vô số nam công dân sẽ bị cưỡng bách tham chiến, biến thành người lính, tức mọi thứ thuộc về nhân cách, tính cách riêng của mỗi người đều tan biến hết để bị đồng nhất hóa vào một thứ duy nhất là số quân.

Rồi khi nào đó được trở về với chính mình, người ta chỉ thấy mình là một nỗi bơ vơ hiện thành người. Bước vào trong hay bước ra ngoài con người mình cũng đều thấy sương mù. Hư vô! Có người nói giữa con người với nhau không hề có cảm thông, kể cả lúc làm tình với nhau hay tự sát cùng nhau. Thế thì có cách bày tỏ, chia sẻ nào thật hiệu quả để mọi người có thể thật sự đến với nhau, hiểu nhau? Không, vì kỳ cùng chỉ dẫn đến ngộ nhận. Ngộ nhận là tiếng nói chung trên trái đất.

Trời đang mưa với em – một người nào khác, không phải với tôi, vì em đã khư khư giữ lấy nỗi ướt át, lạnh lẽo cho riêng em, khác nào đã không nhìn nhận rằng tôi cũng ướt, lạnh vì mưa như em? Thôi, tôi đành rời mái hiên, bước đi như mang cơn mưa của mình đi lãng du. Và vì giờ này ngoài em và tôi ra, những người trú mưa khác đã trước sau bỏ đi hết từ lâu rồi, nên cách nào đó, khi tôi cũng bỏ đi cũng có nghĩa bỏ em lại đó bơ vơ một mình.

Nhưng em có biết, dù tôi đã bước đi nhưng lảng đãng ghen ngào là tôi vẫn bỏ lại đó một cái tôi đầy phiền muộn khác, một cái tôi tiếp tục đơn độc và chỉ chờ tan biến vùi vùi trong mưa trời. Cái tôi tội nghiệp ấy chính là cái tôi đã ngỏ ý trao cho em cái áo mưa. Cái tôi ẩn nhẫn hướng về tha nhân, để rốt cuộc bị ngộ nhận và bị xua đuổi. Sau cùng, cái tôi bị đất, cho thấy đời người/con người chỉ là thể thân cho một nỗi căm nín lẻ loi...

Phạm Nga